

Képes-e egy kutya vigasztalni a gyermeket, ha a szülők válnak? A kutya pozitív hatása gyermekre anyai szemszögből és a speciális gyermek-kutya kapcsolat a gyermek szemével

Tanja Hoff und Reinhold Bergler

A téma aktualitása több szempontból is indokolt:

1. A válások száma, nem csak Németországban, állandó növekedést mutat: Németországban 1990 és 1999 között a válások száma 31,4 százalékkal nőtt (ebben az időszakban 1,4 millió házasság végződött válással).
2. Egyre jobban növekszik azoknak a gyermekeknek a száma, akiknek a válás krízishelyzete pszichés és szomatikus sérülést okozhat. A válás mindig fejlődési krízist vált ki a gyermekeknél. 1990 és 1999 között 1,2 millió kiskorú gyermeket érintett szülei válása.

A vizsgálat célja

A vizsgálat témái:

1. A válás megélése az anya szemszögéből.
2. A válás hatása a gyermek viselkedésére és egészségére az anya szemszögéből
3. A gyermek szabadidős magatartása az anya szemszögéből.
4. A speciális minősége a gyermek kutya kapcsolatnak a válásban: a gyermekek felmérésének eredményei
5. A kutya terápiás hatása a gyermekre a válás során: anyai megfigyelések és elvárások

A vizsgálat módszere

A személyes interjú egy standardizált kérdőív alapján lett felvéve:

- 75 anya kutyával
- 75 anya kutya nélkül.

Minden anyának egy, 6 és 11 év közötti gyermeke volt. Kiegészítésként 75 gyerek lett megkérdezve, akiknek családjában egy kutya volt; a felmérés az anyáktól függetlenül történt. Mindegyik gyermek egyke volt..

A két anyacsoportnak nem különböztek a demográfiai jellemzőik (életkor, képzettség, foglalkozás, jövedelem). A vizsgálat bebizonyította, hogy a különbségeket nem lehet a társadalmi demográfiára alapozni.

A vizsgálat eredményei

1. Az anyák és a gyerekek helyzete a válás során kialakult konfliktusban

A gyerekek a válás során a zavart családi helyzetből fakadóan, több szempontból is folyamatos érzelmi terhelés alatt vannak legalább 1-2 évig.

Tudni kell, hogy a gyermekek a válás atmoszférájába bele vannak kényszerítve, és ezekben a helyzetekben és élményekben egy kutya nyugalmat és terápiás funkciót tölthet be. A gyermekek megtapasztalják főleg anyukájuk kétségbeesését, zavarodottságát, dezorientáltságát. Az anyák ez a fajta instabilitása magával vonja a gyermek instabilitását is.

A faktoranalízis az anyák válás során kialakult érzelmeire a következőket mutatta ki:

Tényező I: Az önbecsülés és életkedv elvesztése: lemondás, depresszió, megsemmisülés

Tényező II: Gyámoltalanság és tehetetlenség

Tényező III: Félelmek, magányosság, a gyermekért való aggódás

Tényező IV: Megkönnyebbülés és függetlenség érzése

Az anyákat különböző mértékben érinti, hogy melyik élményállapotba tartoznak. Kimutatható, hogy az anyák többsége nem képes megbirkózni a válás során kialakult krízissel (79,8%=1 és 2 típus): depresszió és szorongás hatja át a mindennapjaikat.

Típus 1 (41,6%): Intenzív félelmek és pszichoszomatikus tünetek

Típus 2 (38,2%): A válságban kialakult depresszió nem megfelelő feldolgozása

Típus 3 (8,8%): Mély csalódottság, de aktív cselekvések

Típus 4 (11,4%): Megkönnyebbülés és függetlenség érzése

Mit jelent ez a gyerekek többségének?

1. A gyermekek az anyjuk által megtapasztalják az elveszettség, az életöröm és életkedv hiányát, és a mély elégedetlenséget.
2. A gyermekek az anyjukon keresztül megtapasztalják a számukra teljesen szokatlan tehetetlen, motiválatlan céltalan magatartást, és a barátok és a szociális támogatás elvesztését.
3. A gyermekeket szokatlan módon védeni kezdik: A folyamatos félelem a gyermek fizikai és szellemi károsodásától megváltoztatja az anya nevelési stílusát, amely kedvezőtlenül hat a gyerekekre.

2. A gyermekkori fejlődés rizikófaktorai a válás során

A válás szakaszában az anyák azt tapasztalják, hogy a gyermeknél fejlődési krízis mutatkozik. Egyes gyerekek megfigyelésének dokumentációja a tanulmányban azt mutatja, hogy különböző magatartási zavarok és pszichoszomatikus panaszok alakulnak ki. Az anyák 6 jelet figyeltek meg a gyerek viselkedésén a válás alatt:

Tényező I: Agresszív magatartás

Tényező II: Pszichoszomatikus panaszok és a függetlenség hiánya

Tényező III: Veszteségtől való félelem, rémálmok

Tényező IV: fokozott ragaszkodás az anyához

Tényező V: Kísérlet a válás visszacsinálására

Tényező VI: Elutasítás.

A kutyás és nem kutyás anyukák viselkedés megfigyelésének eredményeinek összehasonlítása

bizonyít néhány jelentős különbséget. A kutyás és nem kutyás gyermekek összehasonlítása során az alábbi konkrét megállapítások bizonyosodtak be.

A kutyás és kutya nélküli gyermek magatartása a válás alatt az anya szemszögéből

A gyerek magatartása a válás alatt	
Anyák kutyával Betegségekre való fogékonyság Gyakoribb sírás Túlzott szorongás Alvászavar Fokozott érzékenység Félelem a szeretetnélküliségtől Szemrehányó hozzáállás	Anyák kutya nélkül Agresszív magatartás Csak azért sem viselkedés, pusztítás Fokozott ingerlékenység Szülei iránt érzett bizalom elvesztése Feltűnő viselkedés: Központi szerepre való irányultság és/ vagy bohóckodós magatartás

A kutyával rendelkező gyerekeknél kimutatható a fokozottabb érzékenység, félelmek, anyához való erősebb kötődés, de az érzelmi labilitása és a betegségekre való érzékenysége is, amely az anyák számára egy érthető magatartás, ez közvetlenül összehasonlítható a saját tapasztalatukkal és magatartásukkal. A társadalmilag romboló és a potenciálisan kóros magatartás lényegesebben kisebb mértékben fordul elő. Nem utolsó, hogy ennek megakadályozása a kutyán keresztül történhet: A kutya az alapja egy új szociális biztonság kifejlődésének, odafigyelésnél és a hangulati stabilizációnál is segít.

3. A speciális minősége a kutya-gyermek kapcsolatnak a válás során: A gyermekek közötti felmérés eredménye

A gyermekek szóbeli elmondása alapján a kutyával szembeni érzéseik egyértelműen leírhatóak:

A gyermek érzelmei a kutyával szemben	Százalékos arány
Nélkülözhetetlenség: „El sem tudnám képzelni, hogy a kutyám nem lehet többé velem“	95
Kölcsönösen állandó és konfliktusmentes szeretet: „A kutyám mindig szeret engem“	88
Megértő és együttérző: „A kutyámnak mindent el tudtam mesélni, még a félelmeimet is“	85
Az aggodalmakról való elterelés: „Amikor a kutyámmal foglalkoztam, nem gondoltam	84

annyit a félelmeimre“	
Vigasz a szomorúságban: „Amikor szomorú voltam anyu és apu miatt, odamentem a kutyámhoz, aki megvigasztalt“	77
Nincs egyedüllét érzés:“Amikor apukám már nem volt itt, akkor a kutyámmal nem éreztem magam olyan egyedül“	77
Konfliktusoktól való visszavonulási pont: „Mikor korábban a szüleim veszekedtek, mindig a kutyámhoz mentem“	77

A gyerekek elmondásai szemléletesen bizonyítják, a válás krízisében a kutya központi, megelőző, pedagógiai, társ terápiás jelentőségét. A gyermekek felmérésének eredményei egy kapcsolati profilt foglal össze: A szülők válása során a megkérdezett gyermekek számára a kutya,

1. a válságban egy nélkülözhetetlen lény, amely képviseli a szeretetet,
2. egy lény, amely nem támaszt feltételeket, végleges, konfliktus nélkül szerető figyelmet ad
3. egy lény, amelynek minden bánatot, gondot, haragot és dühöt el lehet mondani
4. Játékosságával segít feldolgozni a félelmeket és aggodalmakat
5. Egy menedék, mert biztonságos és harmonikus érzelmeket ad (konfliktus nélküli), amely megfelel a gyermeki kívánságnak és reményeknek
6. A kutya a feldúlt családi állapotban nagyon nagy segítség, az egyedüllét és hiányzó szociális támogatások legyőzésében: a konfliktusos helyzetekben és elhanyagoltságban a gyerekek a legtöbb időt a kutyájukkal töltik.

Ezen felül az anyák 74%-a - függetlenül attól, hogy a családban van-e vagy nincs kutya- meg van győződve a háziállatok, válási krízisben lévő gyerekekre gyakorolt, megelőző és társ terápiás hatásában.. Csak 9,5 százaléka képzelte, hogy egy háziállat teher.

Mire alapozható a kutya társ-terápiás hatása a gyerekekre a válásban kialakult krízisben? Három jellemző tényező van, amelynek hatásspektruma karakterikus:

Mire alapozható a kutya társ terápiás hatása a gyerekekre a válásban kialakult krízisben.	Három karakterikus tényező	%
---	----------------------------	---

Tényező I.	<p>A kutya szeretetteljes figyelemelvonó és megértő barát</p> <p>Elterelés: „A gyermeknek gondoznia kell a kutyát és ezáltal elterelődik a figyelme.“ 85</p> <p>Simogatás: „Amikor a gyermek a kutyát simogatta, akkor ismét jobban érezte magát.“ 83</p> <p>Megértés: „A kutyával a gyermeknek már szinte az az érzése volt, hogy megérti a problémáját.“ 79</p> <p>Követelmények nélküli együttlét: „A kutya olyan dolgokat képes adni, amire az ember nem olyan jól képes, például egyszerűen csak együtt lenni, anélkül, hogy egy szót is szólnának“ 78</p>	
Tényező II.	<p>A kutya feltétel nélküli barát és hallgató</p> <p>Összetartozás érzése: „A kutya azt az érzést adja, hogy nincsen egyedül“ 90</p> <p>Élmények központja: „A gyermek számára a kutya a világ középpontja“ 75</p> <p>Feltétel nélküli figyelem: „A kutya akkor és hogyha nélkül szeret“ 75</p> <p>Visszabeszélés nélküli hallgató: „A gyermekem a kutyával beszélgetni tud, problémáit megosztja: egyszerűen meghallgatja és nem mond rá semmit“ 73</p>	
Tényező III.	<p>A kutya vigaszt nyújt</p> <p>Vigasz: „A kutyánál a gyermekem vigaszt talál“ 78</p> <p>Csalódásmentes: „A kutya nem okoz csalódást a gyermekemnek“ 74</p>	

Az eredmények azt mutatják, a válási krízisben és a megcsonkult család fájdalmas élményekkel teli következő szakaszában, a kutya a gyermek számára azokat a szükségleteket és érzéseket képes kielégíteni, amik az anya számára korlátozottak vagy egyáltalán nem tud megadni.

A kutya az anya oldalának társ-terápiás hatását gyakorolják:

Az intenzív pozitív gyermek-kutya kapcsolat egy megkönnyebbülés a gyermek számára a félelmek és esetleges károk között, melyeket a válás vált ki. A megkérdezett kutyás anyukák egy sor megfigyelést tettek: A szülői konfliktusok emelkedésével- az anya szerint:

- a kutya növeli a gyermekre fordított figyelem mennyiségét (52%),
- emeli a személyes fontosságát a mindennapokban (93%),

- emeli a kutyával való foglalkozás időtartalmát (37%),
- a kutya társ a családi problémákban (83%).

Összefoglalás

A tanulmány széleskörűen bizonyítja a kutya megelőző, társ-terápiás hatását a válásban kialakult konfliktushelyzetben lévő gyermekekre. Mindez az anyák és gyermekek szemszögéből megerősítve. Ezek a pozitív hatások a kutya specifikus pszichológiai profiljában találhatóak:

- A kutya állandó pozitív érzéseket testesít meg ; vagyis
  - nincsenek előítéletei,
  - nem szeszélyes
  - nincsen szomorúság.
- A kutya mindig kihívást jelent, mely:
  - fejleszti a felelősségérzetet,
  - ösztönzi a teljesítményt/munkát,
  - pozitív tevékenységekre ösztönöz.
- A kutya biztonságos környezetet közvetít, melyben:
  - nincsen reménytelenség,
  - félelmek és csalódások mentes,
  - konfliktusmentes,
  - harmonikus.
- A kutya megbízható partner, mert:
  - feltétel nélküli hallgató,
  - szociálisan támogató,
  - nem tapasztaltat magányosságot és elhagyatottságot.

Szerzők:

Univ.-Prof. (emeritus) Dr. phil. Reinhold Bergler, geb. 24.01.1929;
 Studium der Psychologie, Pädagogik und Zoologie;
 Direktor des Psychologischen Instituts der Universität Bonn 1969-1994;
 Forschungsschwerpunkte: Vorurteile und Verhalten, Unternehmenskultur und Führung, Identität und Image, Frau und Werbung, Psychologie des ersten Eindrucks, persönliches und öffentliches Hygiene- und Gesundheitsverhalten, Genuss und Gesundheit, Irrationalität und Risiko, präventive, rehabilitative, copädagogische und cotherapeutische Wirkung von Heimtieren.

Internet: www.psychologie.uni-bonn.de/sozial/staff/bergler/bergler.htm

Dipl.-Psychologin Dr. phil. Tanja Hoff, 03.04.1970;
 Studium der Psychologie und Theoretischen Medizin
 1994-2000 an der Universität Bonn,
 Promotion 2002; freiberuflich in der angewandten Sozialforschung, Kommunikations-, Gesundheits-, Genuss-, Eindrucks- und Ausdruckspsychologie; langjährige Berufserfahrung in der psychiatrischen Krankenpflege für Jugendliche und Erwachsene.

Kontaktadresse der Autoren: tanja.hoff@t-online.de

Institut für angewandte Psychologie und Sozialforschung Hoff & Bergler

Tel. 0163 - 28 25 168

Fax 0221 - 28 25 168

Internet: www.hoff-bergler.de